

Bruxelles, 16.12.2016.
COM(2016) 871 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o ocjeni u kojoj su mjeri države članice poduzele mjere potrebne za usklađivanje s Direktivom 2011/93/EU od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije

Sadržaj

1.	UVOD	4
1.1.	Ciljevi i područje primjene Direktive.....	4
1.2.	Svrha i metodologija izvješća.....	6
2.	MJERE ZA PRENOŠENJE	8
2.1.	Istraživanje i progon kaznenih djela (članci od 2. do 9. i od 11. do 17.)	8
2.1.1.	Definicije (članak 2.)	8
2.1.2.	Kaznena djela seksualnog zlostavljanja (članak 3.)	8
2.1.3.	Kaznena djela seksualnog iskorištavanja (članak 4.)	9
2.1.4.	Kaznena djela u vezi s dječjom pornografijom (članak 5.).....	10
2.1.5.	Mamljenje djece za seksualne potrebe (članak 6.)	10
2.1.6.	Poticanje, pomaganje i podupiranje te pokušaj (članak 7.).....	11
2.1.7.	Seksualne aktivnosti uz uzajamni pristanak (članak 8.).....	11
2.1.8.	Otegotne okolnosti (članak 9.)	11
2.1.9.	Privremeno oduzimanje i pljenidba (članak 11.).....	12
2.1.10.	Odgovornost pravnih osoba (članak 12.).....	12
2.1.11.	Sankcije pravnim osobama (članak 13.).....	13
2.1.12.	Izuzimanje od kaznenog progona ili neprimjenjivanje kazni na žrtve (članak 14.)	13
2.1.13.	Istraga i kazneni progon (članak 15.)	13
2.1.14.	Prijavljivanje sumnji na seksualno zlostavljanje ili seksualno iskorištavanje (članak 16.).....	14
2.1.15.	Nadležnost i usklađivanje kaznenog progona (članak 17.)	14
2.2.	Pomoć žrtvama i njihova zaštita (članci od 18. do 20.).....	15
2.2.1.	Opće odredbe o mjerama za pomoć i potporu djeci žrtvama te za njihovu zaštitu (članak 18.).....	15
2.2.2.	Pomoć i potpora žrtvama (članak 19.).....	16
2.2.3.	Zaštita djece žrtava u kaznenim istragama i postupcima (članak 20.).....	17
2.3.	Prevenција (članak 10. i članci od 21. do 25.)	18
2.3.1.	Zabrana obavljanja određenih djelatnosti zbog osuda (članak 10.).....	18
2.3.2.	Mjere protiv oglašavanja prilika za zlostavljanje i seksualnog turizma (članak 21.).....	19
2.3.3.	Preventivni interventni programi ili mjere (članak 22.)	19
2.3.4.	Prevenција (članak 23.)	19

2.3.5.	Dobrovoljni interventni programi ili mjere tijekom ili nakon kaznenog postupka (članak 24.)	20
2.3.6.	Mjere protiv internetskih stranica koje sadrže ili šire dječju pornografiju (članak 25.).....	20
3.	ZAKLJUČAK I SLJEDEĆI KORACI.....	21

1. UVOD

Seksualno zlostavljanje i seksualno iskorištavanje djece iznimno su ozbiljna kaznena djela. Uzrokuju dugotrajne fizičke, psihološke i društvene posljedice ranjivim žrtvama koje imaju pravo na posebnu zaštitu i skrb te potrebu za njima. Osim toga, materijali koji sadržavaju seksualno zlostavljanje djece, koji se u zakonodavstvu nazivaju „dječjom pornografijom”, predstavljaju višestruka kaznena djela protiv svake žrtve. Kao prvo, seksualno zlostavljanje koje je zabilježeno fotoaparatom ili kamerom. Svaki put kada se slika ili videozapis nakon toga objavi, kada se razašilje ili kada se pogleda, ozbiljno se krši privatnost djeteta. Trauma se povećava kada dijete zna da slike i videozapisi kruže i da ih mogu vidjeti prijatelji ili rodbina.

Za učinkovitu borbu protiv te vrste kaznenih djela potreban je integriran i cjelovit pristup, koji uključuje **istragu i progon kaznenih djela, pomoć žrtvama i njihovu zaštitu te sprečavanje.**

1.1. Ciljevi i područje primjene Direktive

U Direktivi se primjenjuje cjelovit pristup koji je potreban za djelotvornu borbu protiv tih kaznenih djela i koji u sveobuhvatnom pravnom instrumentu uključuje odredbe koje se odnose na istragu i progon kaznenih djela (članci od 2. do 9. i članci od 11. do 17.), pomoć žrtvama i njihovu zaštitu (članci od 18. do 20.) i sprečavanje (članak 10. i članci od 21. do 25.).

U svrhu djelotvorne **istrage i progona kaznenih djela**, Direktiva, među ostalim, uključuje:

- kriminalizaciju niza situacija seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece, na internetu ili izvan njega (20 različitih kaznenih djela, članci od 2. do 7.). Takve situacije uključuju nove pojave, poput mamljenja djece na internetu (članak 6.) i seksualnog zlostavljanja uporabom *web*-kamera te gledanja slika na internetu na kojima je prikazano zlostavljanje djece bez njihova preuzimanja (članak 5., osobito njegov stavak 3.);
- više kazne. Najviše kazne utvrđene nacionalnim zakonima ne smiju biti niže od određenih graničnih vrijednosti (u rasponu od jedne do deset godina zatvora), a ovisne o ozbiljnosti djela (članci od 3. do 6.). U obzir se mora uzeti i niz otegotnih okolnosti (članak 9.);
- produljenje odredbe o zastari na razdoblje nakon što je žrtva dosegla punoljetnost (članak 15. stavak 2.);
- obvezu da se službama nadležnima za istragu i progon kaznenih djela osiguraju učinkoviti alati za istragu kaznenih djela seksualnog zlostavljanja djece, seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, kao što su alati koji se upotrebljavaju u istragama organiziranog kriminala i teških kaznenih djela (članak 15. stavak 3.). Službe za provedbu zakona moraju biti i u mogućnosti identificirati žrtve tih kaznenih djela (članak 15. stavak 4.);
- uklanjanje prepreka (koje stvaraju pravila o povjerljivosti), što bi stručnjacima čija je glavna zadaća rad s djecom omogućilo da prijave moguća kaznena djela (članak 16.);
- nadležnost nad slučajevima koje su počinili državljani države koja provodi istragu tako da mogu biti podložni kaznenom progonu u svojoj zemlji za kaznena djela koja su počinili u drugim državama članicama ili trećim zemljama (članak 17. stavci od 1. do 3.);

- ukidanje uvjeta dvostruke kažnjivosti i izvješćivanja na području na kojemu je počinjeno kazneno djelo kada se progone kaznena djela počinjena u drugim državama članicama ili trećim zemljama (članak 17. stavci 4. i 5.).

Kada je riječ o **pomoći djeci žrtvama i njihovoj zaštiti**, u Direktivu su uključene odredbe kojima se, među ostalim, zahtijevaju:

- opsežne mjere pomoći, potpore i zaštite, osobito kako bi se spriječilo da djeca žrtve proživljavaju dodatne traume svojim sudjelovanjem u postupcima istrage i progona kaznenog djela, utvrđivanjem, među ostalim, određenih standarda za svjedočenje djece žrtava (članci od 18. do 20.);
- pomoć i potpora od trenutka kada postoji opravdana sumnja da je počinjeno kazneno djelo (članak 18. stavak 2.);
- posebna zaštita djece koja prijave zlostavljanje unutar obitelji (članak 19. stavak 1.);
- zaštita i potpora koje nisu uvjetovane sudjelovanjem u kaznenom progonu (članak 19. stavak 2.);
- zaštita privatnosti, identiteta i slike žrtve (članak 20. stavak 6.).

Naposljetku, da bi se **spriječila takva kaznena djela**, Direktiva, među ostalim, uključuje:

- mehanizme kojima bi se osuđenim počiniteljima kaznenih djela onemogućilo obavljanje profesionalnih djelatnosti koje uključuju izravan i redovit doticaj s djecom (članak 10. stavak 1.);
- pravo poslodavaca da zahtijevaju informacije o osuđivanosti i zabranama za obavljanje profesionalnih ili organiziranih dobrovoljnih djelatnosti koje uključuju izravan i redovit doticaj s djecom (članak 10. stavak 2.);
- lakšu razmjenu informacija između nacionalnih kaznenih evidencija (pomoću sustava ECRIS¹), čime bi se osiguralo da su provjere kandidata koje vrše poslodavci potpune i da uključuju informacije o kaznenim djelima počinjenima bilo gdje na području EU-a (članak 10. stavak 3.);
- zahtjev da države članice osuđenim počiniteljima kaznenih djela ili osobama koje se boje da bi mogle počinuti kazneno djelo omogućе sudjelovanje u intervencijskim programima i mjerama, poput liječenja (članci 22. i 24.);
- obvezu država članica da provode preventivne aktivnosti, poput obrazovanja, podizanja svijesti i osposobljavanja službenika (članak 23.);
- obveznu ocjenu opasnosti koju predstavljaju osuđeni počinitelji kaznenih djela i ocjenu rizika od ponavljanja kaznenog djela (članak 24. stavak 4.);
- obvezu država članica da osiguraju brzo uklanjanje internetskih stranica na kojima se nalazi ili širi dječja pornografija, a koje se nalaze na njihovu području, odnosno da nastoje postići njihovo uklanjanje ako se nalaze izvan njihova područja (članak 25. stavak 1.);

---

¹ Europski informacijski sustav kaznene evidencije, uređen Okvirnom odlukom Vijeća 2009/315/PUP od 26. veljače 2009. o organizaciji i sadržaju razmjene podataka iz kaznene evidencije između država članica i Odlukom Vijeća 2009/316/PUP od 6. travnja 2009. o uspostavi Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) na temelju članka 11. Okvirne odluke 2009/315/PUP. Više informacija o sustavu ECRIS može se pronaći na: http://ec.europa.eu/justice/criminal/european-e-justice/ecris/index_en.htm.

- mogućnost da države članice spriječe pristup internetskim stranicama koje sadržavaju dječju pornografiju ili je šire korisnicima na njihovu području različitim sredstvima, uključujući javne akcije i samoregulaciju unutar industrije (članak 25. stavak 2.).

1.2. Svrha i metodologija izvješća

Člankom 27. Direktive od država članica² zahtijeva se da do 18. prosinca 2013. donesu zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s Direktivom i da o tome obavijeste Komisiju.

Ovim izvješćem ispunjuje se obveza navedena u članku 28. stavku 1. Direktive prema kojemu Komisija Europskom parlamentu i Vijeću mora podnijeti izvješće s ocjenom u kojoj su mjeri države članice poduzele potrebne mjere za usklađivanje s Direktivom.³ Cilj je izvješća pružiti sažet informativni pregled glavnih mjera za prenošenje koje su poduzele države članice.

Države članice suočile su se sa znatnim izazovima pri prenošenju i provedbi tako opsežne i ambiciozne Direktive koja:

- zahtijeva donošenje zakona u mnogim različitim područjima, uključujući materijalno kazneno pravo (npr. definicije kaznenih djela i stupnjeva kazni, odredbu o zastari i odgovornosti pravnih osoba) i procesno kazneno pravo (npr. izvanteritorijalna nadležnost, sudjelovanje djece u kaznenom progonu i pravno zastupanje);
- uključuje opsežne upravne mjere kojima se nadopunjuju zakoni (npr. mjere u pogledu pristupa informacijama i razmjene kaznenih evidencija među državama članicama, osposobljavanja policije i sudstva te pravila o zaštiti djece, provedbi zakona i zatvoru) i
- uključuje nekoliko subjekata, ne samo pod nadležnosti države članice (tj. na različitim razinama vlasti, poput nacionalne i regionalne), već i u suradnji s nevladinim organizacijama (npr. uvođenje dežurnih telefonskih linija i kampanja za podizanje svijesti radi sprečavanja širenja materijala koji sadržavaju seksualno zlostavljanje djece), pružateljima internetskih usluga (npr. radi sprečavanja širenja materijala koji sadržavaju seksualno zlostavljanje djece), kliničkim psiholozima (npr. pri intervencijskim programima za počinitelje kaznenih djela) i drugima.

Prenošenje Direktive u zakonodavstvo država članica uključuje prikupljanje informacija o mjerodavnom zakonodavstvu i upravnim mjerama, njihovu analizu, predlaganje novih zakonskih akata ili izmjenu postojećih, njihovo donošenje te naposljetku podnošenje izvješća Komisiji.

Na temelju nacionalnih mjera prenošenja o kojima je Komisija službeno obaviještena Direktiva je prenesena pomoću više od 330 akata koji su stupili na snagu prije same Direktive i oko 300 novih akata uvedenih od 2012. u svim državama članicama.

² U daljnjem tekstu izraz „države članice” ili „sve države članice” odnosi se na države članice za koje je Direktiva obvezujuća (tj. sve države članice EU-a osim Danske). U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, Danska nije sudjelovala u donošenju Direktive te se Direktiva na nju ne primjenjuje. Međutim, Okvirna odluka Vijeća 2004/68/PUP i dalje se primjenjuje i obvezujuća je za Dansku. U skladu s člankom 3. Protokola br. 21. o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, obje su države sudjelovale u donošenju Direktive i ona je za njih obvezujuća.

³ Na temelju članka 28. stavka 2. Direktive provedba članka 25. o mjerama protiv internetskih stranica koje sadržavaju ili šire dječju pornografiju ocjenjuje se u zasebnom izvješću (COM(2016) 872) koje se objavljuje zajedno s ovim izvješćem.

Države članice poslale su Komisiji oko 700 obavijesti. Komisija je primila 70 % tih obavijesti nakon roka za prenošenje, koji je bio 18. prosinca 2013. Sadržaj obavijesti uključivao je zakone (nove i izmijenjene akte), upravne odredbe i radne dogovore. Često su sadržavale i cijele kaznene zakone i izmijenjene akte.

Samo je 12 država članica izvijestilo Komisiju da su u potpunosti prenijele Direktivu prije isteka roka za prenošenje. Stoga je Komisija protiv ostalih država članica pokrenula postupke zbog povrede zbog neizvješćivanja o nacionalnim mjerama prenošenja: **BE, BG, IE, EL, ES, IT, CY, LT, HU, MT, NL, PT, RO, SI** i **UK**⁴. Svi su ti postupci zbog povrede zatvoreni do 8. prosinca 2016. Kašnjenje u donošenju nacionalnih mjera prenošenja i obavješćivanje o njima dovelo je do kašnjenja analize Komisije i kašnjenja objavljivanja izvješća o prenošenju.

Opis i analiza u ovom izvješću temelje se na informacijama koje su države članice dostavile do 1. studenoga 2016. Obavijesti primljene nakon tog datuma nisu uzete u obzir. Osim pitanja utvrđenih u ovom izvješću, mogu postojati i dodatne teškoće u prenošenju i druge odredbe koje nisu prijavljene Komisiji ili daljnje zakonodavne i nezakonodavne promjene. Stoga se ovim izvješćem ne sprečava Komisiju da dodatno ocijeni neke odredbe ni da nastavi podržavati države članice u prenošenju i provedbi Direktive.

---

⁴ Za države članice u ovom se dokumentu primjenjuju kratice u skladu sa sljedećim pravilima: <http://publications.europa.eu/code/en/en-370100.htm>

2. MJERE ZA PRENOŠENJE

2.1. Istraživanje i progon kaznenih djela (članci od 2. do 9. i od 11. do 17.)

2.1.1. Definicije (članak 2.)

U članku 2. utvrđene su definicije pojmova koji se upotrebljavaju u cijeloj Direktivi: dijete, dob za pristanak na spolni odnos, dječja pornografija, dječja prostitucija, pornografska predstava i pravna osoba.

- Sve države članice osim **HU** dijete definiraju kao osobu mlađu od 18 godina.
- Dob za pristanak na spolni odnos razlikuje se među državama članicama: 14 godina (**AT, BG, DE, EE, HU i PT**), 15 godina (**CZ, FR, HR, PL, SE, SI i SK**), 16 godina (**BE, ES, LT, LU, LV, NL i UK**), 17 godina (**CY i IE**) i 18 godina (**MT**). **FI, IT i RO** definiraju različite dobi za pristanak na spolni odnos ovisno o prirodi kaznenog djela. U **EL** dob za pristanak na spolni odnos različita je za muške homoseksualne aktivnosti uz uzajamni pristanak (17 godina) i za heteroseksualne i ženske homoseksualne aktivnosti uz uzajamni pristanak (15 godina).
- **BE, CY, EE, EL, ES, HR, IE, IT, LV, PT, RO, SE, SK i UK (Gibraltar)** upotrebljavaju pojam „dječja pornografija” u svojem zakonodavstvu. U svim ostalim državama članicama upotrebljavaju se drugi pojmovi, kao što su pornografski prikazi (**AT**), pornografski materijal (**BG**), pornografski rad (**CZ**), pornografska slika ili prikaz (**FR**) i ostali.
- Kada je riječ o dječjoj prostituciji, **CY i SK** u svoje su zakonodavstvo prenijeli izričitu definiciju u koju su uključeni svi elementi članka 2. točke (d). S druge strane, u **AT, BG, CZ, DE, EL, LT, LU, SE, SI i UK** prenošenje proizlazi iz sudske prakse i ostalih izvora povezanih s kaznenim djelima dječje prostitucije (članak 4. stavci od 5. do 7.), dok u slučaju **BE, EE, ES, FI, FR, HR, IT, MT, NL, PL, PT i RO** ono proizlazi isključivo iz kaznenih djela dječje prostitucije.
- Jasna definicija pornografske predstave uključena je u zakonodavstvo **AT, BG, CY, EL, HU, IE, RO, SK i UK (Gibraltar)**. Ostale države članice prenose članak 2. povezujući ga s kaznenim djelima iz članka 4. stavaka od 2. do 4. i izravnim upućivanjem na informacijsku i komunikacijsku tehnologiju ili sudsku praksu.
- Nijedna država članica u definiciju izraza „pravna osoba” ne uključuje državna tijela ili tijela javne uprave koja izvršavaju državne ovlasti te javne međunarodne organizacije.

2.1.2. Kaznena djela seksualnog zlostavljanja (članak 3.)

Člankom 3. definira se namjerno postupanje koje predstavlja kazneno djelo seksualnog zlostavljanja.

- Većina država članica donijela je odredbe kojima se osoba koja prouzroči da dijete, koje još nije doseglo dob za pristanak na spolni odnos, za seksualne potrebe bude svjedok seksualne aktivnosti (članak 3. stavak 2.) ili seksualnog zlostavljanja (članak 3. stavak 3.) kažnjava kaznama utvrđenima Direktivom.
- **CY, CZ, DE, EE, FR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, SI i SK** uključuju kaznena djela kojima se kažnjava sudjelovanje u bilo kakvim seksualnim aktivnostima s djetetom koje još nije doseglo dob za pristanak na spolni odnos u sličnoj mjeri kao u

članku 3. stavku 4. **AT, BE, BG, ES, HR, LU RO, PT i SE** razlikuju seksualne čineve koji uključuju penetraciju i one koji ne uključuju penetraciju.

- Kada je riječ o sudjelovanju u seksualnim aktivnostima s djetetom do kojih je došlo zbog zlouporabe priznatog položaja povjerenja, autoriteta ili utjecaja nad djetetom (članak 3. stavak 5. točka i.) ili zlouporabe posebno osjetljivog stanja djeteta (članak 3. stavak 5. točka ii.), većina država članica donijela je zakone koji ne prepoznaju sve te situacije ili su donijele preniske kazne.

S druge strane, većina je država članica donijela zakone kojima se sudjelovanje u seksualnim aktivnostima s djetetom uz uporabu prisile, sile ili prijetnje kažnjava kaznama utvrđenima Direktivom (članak 3. stavak 5. točka iii.). **CY, DE, LU i MT** spominju „prisilu, silu i prijetnju”, dok ostale države članice spominju „nasilje i prijetnju” (**CZ, EL, FI, FR, LT, LU, LV, NL, PT, SE i SK**), „silu i prijetnju” (**BE, BG, DE, HR, HU, IT, PL i SI**), „nasilje i zastrašivanje” (**ES**), „protiv djetetove volje” (**EE**), „prisilu uporabom sile” (**AT**) i ostale izraze.

- Kada je riječ o uporabi prisile, sile ili prijetnje u svrhu seksualne aktivnosti djeteta s trećom osobom (članak 3. stavak 6.), **CY, DE, FR, LU, MT, NL i PT** u svojem zakonodavstvu izričito navode počinjenje kaznenog djela s trećom osobom, dok **AT, BG, CZ, ES, HU, IE, IT, LT, RO, SE i SI** ovu stavku spominju neizravno ili uključuju u odredbe o silovanju, seksualnom napadu ili seksualnom iskorištavanju uporabom prisile, sile ili prijetnje.

2.1.3. Kaznena djela seksualnog iskorištavanja (članak 4.)

Člankom 4. definira se namjerno postupanje koje predstavlja kazneno djelo seksualnog iskorištavanja.

- Kada je riječ o odredbi o osobama koje prouzroče sudjelovanje djeteta u pornografskoj predstavi ili ga na to potiču (članak 4. stavak 2.), **AT, BG, CY, DE, EL, ES, IT, LT, MT, NL, RO, SK i UK (Gibraltar)** donijeli su zakone kojima se prenosi ta odredba Direktive. Iz podataka ostalih država članica ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 4. stavku 3. države članice moraju kazniti osobu koja dijete sili ili prisili na sudjelovanje u pornografskim predstavama ili mu u te svrhe prijeti. **AT, BG, CY, DE, EL, ES, IE, IT, LT, MT, NL, SI, SK i UK (Gibraltar)** donijeli su zakone kojima se prenosi ta odredba Direktive. Države članice upotrebljavaju različite izraze kojima objašnjavaju „prisilu, silu i prijetnju”. Na primjer, **BG, DE, HR, HU, IT, PL i SI** spominju „silu i prijetnju”, **BG** spominje „silu i prijetnju ozbiljnom ozljedom”, **EL** spominje „prisilu ili nasilje ili prijetnju”, dok **ES** spominje „uporabu sile ili zastrašivanja”.
- Člankom 4. stavkom 4. kažnjava se svjesno posjećivanje pornografskih predstava u kojima sudjeluju djeca. **AT, BG, CY, DE, ES, FI, IE, IT, LT, MT, RO, SI, SK i UK (Gibraltar)** donijeli su zakone kojima se prenosi ta odredba Direktive. Iz podataka ostalih država članica ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 4. stavku 5. države članice kažnjavaju osobu koja prouzroči sudjelovanje djeteta u dječjoj prostituciji ili ga na to potiče, ostvarujući zaradu na taj način ili na neki drugi način iskorištava dijete u te svrhe. **BE, BG, CY, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SE, SI, SK i UK** donijeli su zakone kojima se prenosi ta odredba Direktive. Iz podataka ostalih država članica ne mogu se donijeti valjani zaključci.

- Člankom 4. stavkom 6. kažnjava se osoba koja dijete sili ili prisili na dječju prostituciju ili mu u te svrhe prijeti. **AT, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, SK** i **UK (Škotska)** donijeli su zakone kojima se prenosi ta odredba Direktive. Iz podataka ostalih država članica ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Člankom 4. stavkom 7. kažnjava se sudjelovanje u seksualnim aktivnostima s djetetom koristeći se dječjom prostitucijom. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka za **HU, IE, LV, PL, PT, RO** i **SE** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.1.4. Kaznena djela u vezi s dječjom pornografijom (članak 5.)

Člankom 5. definira se namjerno postupanje koje predstavlja kazneno djelo dječje pornografije.

- Člankom 5. stavkom 2. kažnjava se nabava ili posjedovanje dječje pornografije. Iz podataka većine država članica ne mogu se donijeti valjani zaključci, osim za **AT, BG, CY, ES, FI, FR, LT, MT, RO** i **SI**.
- Člankom 5. stavkom 3. kažnjava se svjesno dobivanje pristupa dječjoj pornografiji uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije. Većina država članica prenijela je uvjet o „svjesnom dobivanju pristupa”, no neke države upotrebljavaju drukčije izraze. Na primjer, **DE** upotrebljava izraz „poduzeti radnje za dobivanje”, a **HU** upotrebljava izraz „dobivanje i čuvanje”.
- Člankom 5. stavkom 4. kažnjava se distribucija, širenje ili posredovanje dječje pornografije. Većina država članica primjenjuje različite izraze za definiranje „distribucije”, „širenja” ili „posredovanja“ dječje pornografije. Na primjer, izraz „posredovanje” tumači se kao istovjetan izrazima „medijacija” (**CZ**), „objavljivanje” (**BG** i **DE**), „emitiranje” (**IT**) ili „davanje pristupa” (**LT**).
- Člankom 5. stavkom 5. kažnjava se osoba koja nudi, dobavlja ili čini raspoloživom dječju pornografiju. Većina država članica upotrebljava izraze koji se razlikuju od izraza „nuditi”, „dobavljati” ili „činiti raspoloživim”. Na primjer, **CZ** upotrebljava izraz „uvoziti”, „prodavati” ili „pružati na drugi način” umjesto izraza „dobavljati”, dok **SE** upotrebljava općeniti izraz „činiti [dječju pornografiju] dostupnom”.
- Člankom 5. stavkom 6. kažnjava se proizvodnja dječje pornografije. Sve države članice upotrebljavaju isti izraz „proizvodnja” u svojim prenesenim odredbama, osim **FR** („postavljanje i snimanje”) i **UK** („snimanje”, „stvaranje” i „dopuštanje snimanja”).
- Stavci 7. i 8. članka 5. neobvezne su odredbe kojima se utvrđuje primjenjivost članka 5. na određene situacije. Sve su države članice osim **AT, DE, ES, SE** i **UK** (članak 5. stavak 7.) te **AT** i **DE** (članak 5. stavak 8.) odlučile ne primjenjivati ih.

2.1.5. Mamljenje djece za seksualne potrebe (članak 6.)

Člankom 6. definira se namjerno postupanje koje predstavlja kazneno djelo mamljenja djece za seksualne potrebe.

Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi taj članak. Iz podataka koje su dostavili **CY, HR, HU, IE, LU, LV, PL, RO** i **UK** (članak 6. stavak 1.) i **BE, CY, LV** i **PL** (članak 6. stavak 2.) ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.1.6. Poticanje, pomaganje i podupiranje te pokušaj (članak 7.)

Člankom 7. od država članica zahtijeva se da kažnjavaju poticanje, pomaganje i podupiranje te pokušaj počinjenja bilo kojeg kaznenog djela iz članka od 3. do 6.

- Sve su države članice donijele mjere kojima se prenosi članak 7. stavak 1.
- Članak 7. stavak 2. prenesen je uglavnom općenitim odredbama o pokušaju, osim u slučaju **CY, DE, FI, FR, HR, IE, LU, PT, RO** i **SE**, koji su uveli posebne odredbe kojima se kažnjava pokušaj seksualnih kaznenih dijela navedenih u članku 7. stavku 2.

2.1.7. Seksualne aktivnosti uz uzajamni pristanak (članak 8.)

U članku 8. navedene su tri neobvezne odredbe koje se odnose na seksualne aktivnosti uz uzajamni pristanak. **CY** i **UK (Engleska/Wales)** odlučili su primijeniti sve tri, dok **BE, BG, CZ, EE, IE, LU, LV, MT, NL, PL** i **SK** nisu primijenili nijednu.

- **AT, CY, FI, EL, ES, HR, HU, IT, LT, LV, PT, RO, SE, SI** i **UK (Engleska/Wales i Sjeverna Irska)** primijenili su članak 8. stavak 1.
- **CY, HR, SE** i **UK (Engleska/Wales i Škotska)** odlučili su primijeniti članak 8. stavak 2.
- **AT, CY, DE, FI, HR** i **UK** odlučili su primijeniti članak 8. stavak 3. **DE, FI** i **UK** primjenjuju tu mogućnost u slučaju posjedovanja i proizvodnje dječje pornografije, dok je **FR** primjenjuje samo na proizvodnju dječje pornografije.

2.1.8. Otegotne okolnosti (članak 9.)

Člankom 9. definiraju se situacije koje se mogu smatrati otegotnim okolnostima s obzirom na kaznena djela navedena u člancima od 3. do 7.

U većini država članica situacije u kojima se primjenjuju otegotne okolnosti opisane su u zakonodavstvu. To ne vrijedi za neke odredbe ovog članka u **IE** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** u kojima sudovi imaju veću slobodu uzimanja u obzir otegotnih okolnosti pri donošenju presuda.

- Članak 9. točka (a) odnosi se na kaznena djela počinjena nad djetetom koje se nalazi u posebno osjetljivom stanju, u stanju ovisnosti o drugima ili stanju duševne ili tjelesne nesposobnosti. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **BE, DE, ES, IE, LU, PL, SI** i **UK (Engleska/Wales, Škotska i Gibraltar)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Članak 9. točka (b) odnosi se na kaznena djela koja je počinio član obitelji djeteta, osoba koja stanuje s djetetom ili osoba koja je zlorabila svoj priznati položaj povjerenja ili autoritet. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **AT, BE, BG, DE, ES, IE, LT, LU, PL, RO, SI** i **UK (Engleska/Wales, Škotska i Gibraltar)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 9. točki (c) otegotnom okolnošću smatra se ako je kazneno djelo počinilo nekoliko osoba nastupajući zajedno. **CY, HR** i **IT** jasno navode „nekoliko osoba” nastupajući zajedno, dok ostale države članice upotrebljavaju drukčije izraze. Na primjer, **BE** spominje „jednu ili više osoba”, **BG, EL, MT, NL** i **PT** „dviije ili više osoba”, a **DE** i **SE** „više od jedne osobe”.

- Na temelju članka 9. točke (d) kazneno djelo počinjeno u okviru kriminalne organizacije treba strože kazniti. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba, uključujući prijenos definicije „kriminalne organizacije”, s time da **MT** izravno upućuje na Okvirnu odluku Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala.
- Prema članku 9. točki (e) otegotnu okolnost predstavlja i situacija ako je počinitelj prethodno već osuđivan za kaznena djela iste vrste. **AT, BE, CZ, HR, IT, LV, PT** i **SK** predviđaju općenitu otegotnu okolnost, bez obzira na to je li sljedeće kazneno djelo slične vrste ili nije. S druge strane, **BG, CY, EE, ES, FI, HU, MT,** i **PL** zahtijevaju da počinjeno kazneno djelo bude iste vrste. **FR** i **LT** predviđaju odvojeno razmatranje tih dviju mogućnosti (slična kaznena djela i nevezana kaznena djela).
- Člankom 9. točkom (f) predviđa se otegotna okolnost ako je počinitelj namjerno ili nesmotreno ugrozio život djeteta. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **BE, CZ, ES, FI, FR, IE, IT, LV, SK** i **UK** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 9. točki (g) trebala bi se razmotriti stroža kazna ako je kazneno djelo uključivalo teško nasilje ili je djetetu prouzročilo ozbiljnu štetu. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **BG, ES, FI, IE, LT** i **UK (Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.1.9. Privremeno oduzimanje i pljenidba (članak 11.)

Prema članku 11. države članice moraju osigurati da njihova nadležna tijela imaju pravo privremeno oduzeti i zaplijeniti sredstva i imovinsku korist od kaznenih djela iz članka 3., 4. i 5.

Dok su neke države članice (**BG, CY, DE, HR, FR, IT, LU** i **SI**) donijele posebne odredbe koje se odnose na privremeno oduzimanje i pljenidbu u slučaju kaznenih djela iz članka 3., 4. i 5., ostale se države članice pozivaju na općenita pravila privremenog oduzimanja i pljenidbe koja se odnose na sva kaznena djela u skladu s kaznenim pravom.

U nacionalnim zakonima svih država članica uzimaju se u obzir upotrijebljena sredstva i imovinska korist ostvarena kaznenim djelom.

2.1.10. Odgovornost pravnih osoba (članak 12.)

Člankom 12. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurale da se pravne osobe može smatrati odgovornima za bilo koje kazneno djelo iz članka od 3. do 7.

- Kada je riječ o točkama od (a) do (c) članka 12. stavka 1., **CY, LT** i **PL** upotrebljavaju gotovo iste izraze koji se upotrebljavaju u Direktivi, dok ostale države članice upotrebljavaju drukčije izraze. Na primjer, pri prenošenju članka 12. stavka 1. točke (b) države članice spominju „upravitelje”, „direktore” ili „upravni odbor” umjesto izraza „osoba ovlaštena za odlučivanje u ime pravne osobe”.
- Gotovo sve države članice prenijele su odgovornost utvrđenu člankom 12. stavkom 2. Iz podataka koje su dostavili **BG, CZ, IE, LU, NL** i **PT** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Kada je riječ o članku 12. stavku 3., sve države članice omogućuju pokretanje kaznenog postupka protiv fizičkih osoba koje su počinitelji, poticatelji ili pomagači kaznenih djela, istodobno pozivajući na odgovornost pravne osobe. Međutim, iz

podataka koje su dostavili **IE** i **PT** ne mogu se donijeti valjani zaključci o tome na koja se kaznena djela to odnosi.

2.1.11. Sankcije pravnim osobama (članak 13.)

Prema članku 13. države članice poduzimaju potrebne mjere kojima se uvode kazne protiv pravnih osoba odgovornih na temelju članka 12. stavka 1. ili stavka 2. te mogu nametnuti kazne predviđene točkama od (a) do (e) članka 13. stavka 1.

- Kada je riječ o članku 13. stavku 1., sve su države članice uvele kaznenopravne ili administrativne sankcije koje se odnose na pravne osobe. Neke države članice (**BE, CZ, FR, PL, RO** i **SK**) odlučile su uvesti i dodatnu kaznu objavljivanja ili prikazivanja odluke/presude kojom se pravna osoba proglašava krivom za počinjenje kaznenog djela. Većina je država članica, osim **BG, DE, EE, FI, IE** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Gibraltar)**, odlučila prenijeti najmanje jednu od mogućnosti navedenih u točkama od (a) do (e) članka 13. stavka 1.
- Zakonodavstva većine država članica ne sadržavaju odredbe kojima bi se prenio članak 13. stavak 2., ali jednake kazne nameću se pravnim osobama odgovornima na temelju članka 12. stavka 2. i onima odgovornima na temelju članka 12. stavka 1. Samo je **EL** donijela posebnu mjeru prenošenja te nije primijenila jednake kazne u oba slučaja.

2.1.12. Izuzimanje od kaznenog progona ili neprimjenjivanje kazni na žrtve (članak 14.)

Člankom 14. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurale da nadležna nacionalna tijela imaju pravo na izuzimanje od kaznenog progona i nekažnjavanje djece žrtava seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja zbog umiješanosti u kaznena djela koja su bila primorana počiniti kao izravnu posljedicu činjenice da su bila žrtve tih kaznenih djela.

Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **ES, LU, MT, PL** i **SK** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.1.13. Istraga i kazneni progon (članak 15.)

Člankom 15. utvrđuju se mjere istrage i progona kaznenih djela iz članaka od 3. do 7.

- Prema članku 15. stavku 1. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da istraga ili progon kaznenih djela iz članaka od 3. do 7. ne ovise o prijavi ili optužnici koje podigne sama žrtva ili njezin zastupnik te da se s kaznenim postupkom može nastaviti čak i ako žrtva ili njezin zastupnik povuku svoje izjave. Načela članka 15. stavka 1. jasno su prisutna u nacionalnim zakonima **CY, NI, PL** i **PT**, dok su **AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, RO, SE, SI** i **SK** prenijeli ovu odredbu općenitim pravilima kaznenog prava kojima se uređuje pokretanje istraga i kaznenog progona. Tužitelji u **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** mogu pokrenuti ili nastaviti kazneni postupak ako smatraju da postoji dovoljno dokaza koji bi realno mogli dovesti do osude i ako je kazneni progon u javnom interesu. U **IE** primjenjuje se isto načelo javnog interesa.
- Člankom 15. stavkom 2. od država članica zahtijeva se da osiguraju mogućnost progona kaznenih djela i nakon što je žrtva dosegla punoljetnost. **AT, BE, CY, EE, EL, ES, HR, HU, IE, LV, MT, PL, RO, SE, SI** i **UK** donijeli su zakone kojima

se prenosi ta odredba. Odredba o zastari za neka kaznena djela u **BG, CZ, DE, FI, IT, LT, NL** i **SK** počinje teći od datuma kada je počinjeno kazneno djelo. To znači da djeca žrtve, osobito ona zlostavljana u jako ranoj dobi, možda neće imati dovoljno vremena da pokrenu kazneni progon nakon što postanu punoljetna.

- Prema članku 15. stavku 3. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su pri istrazi i progonu kaznenih djela na raspolaganju učinkoviti istražni alati. **CY** i **EL** izravno prenose članak 15. stavak 3 u svoja zakonodavstva, dok ga većina ostalih država članica prenosi nizom odredaba iz zakona o kaznenom postupku.
- Člankom 15. stavkom 4. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi omogućile istražnim jedinicama i službama pokušaj identifikacije žrtve kaznenih djela, posebno analizirajući materijal dječje pornografije. Većina država članica donijela je mjere kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **BG, CZ, EE, FR, HU, IE, LT, PT, SK** i **UK (Gibraltar)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.1.14. Prijavljivanje sumnji na seksualno zlostavljanje ili seksualno iskorištavanje (članak 16.)

Cilj je članka 16. jamčiti da stručnjaci čija je glavna zadaća rad s djecom mogu prijaviti kaznena djela (članak 16. stavak 1.) i da se sve osobe, koje u dobroj vjeri znaju ili sumnjaju da su počinjena kaznena djela, ohrabri da ih prijave (članak 16. stavak 2.).

- Kada je riječ o članku 16. stavku 1., zakonima u **HR, MT, PT, SI** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Gibraltar)** utvrđena je opća obveza da se prijave kaznena djela. Međutim, zakonodavstva većine država članica sadržavaju posebne odredbe o prijavljivanju kaznenih djela radi zaštite djece (**AT, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, HU, IT, LT, LV, NL, RO** i **SE**). Osim toga, **BG, CY, CZ, DE, EL, FI, HU, IT, LV, RO, SE**, i **SK** uveli su posebnu obvezu kojom osobe u određenim zanimanjima (poput učitelja, liječnika, psihologa, medicinskih sestara i medicinskih tehničara) moraju obavijestiti nadležna tijela.
- Neke države članice (**AT, BE, BG, EL, FI, HR, HU, IT, LU, PL** i **SI**) prenijele su članak 16. stavak 2. općom odredbom kojom se obvezuje ili potiče prijavljivanje kaznenih djela i/ili pomaganje ljudima u nevolji. Ostale države članice (**BG, CY, CZ, EE, ES, FR, HR, LT, LV, NL, PT, RO, SE** i **SK**) prenijele su ga nešto određenijom zakonskom odredbom, prema kojoj je prijavljivanje kaznenih djela protiv djece obvezno. U **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** upotrebljavaju se nezakonodavne mjere.

Stanovništvo se potiče na prijavljivanje zlostavljanja uglavnom preko telefonskih linija za pomoć / dežurnih telefonskih linija, kao što su Child Focus (broj telefona 116000) u **BE** ili Child Line (116111) u **LT**.

2.1.15. Nadležnost i usklađivanje kaznenog progona (članak 17.)

Člankom 17. utvrđuju se pravila o uspostavi nadležnosti država članica nad kaznenim djelima navedenima u Direktivi.

- Članak 17. stavak 1. obuhvaća nadležnost u slučajevima kada je kazneno djelo u cijelosti ili djelomično počinjeno na području države članice ili je počinitelj njezin državljanin. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz

podataka koje su dostavili **CY, IE, LV, NL, SI, PT** i **UK (Gibraltar)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

- Prema članku 17. stavku 2. država članica ima mogućnost uspostaviti dodatnu nadležnost za kaznena djela koja nisu počinjena na njezinu području. Na primjer, ako je kazneno djelo počinjeno protiv njezina državljanina ili protiv osobe koja ima boravište na njezinu području (članak 17. stavak 2. točka (a)), ako je kazneno djelo počinjeno u korist pravne osobe koja je osnovana na njezinu području (članak 17. stavak 2. točka (b)) ili ako počinitelj kaznenog djela ima boravište na njezinu području (članak 17. stavak 2. točka (c)). Većina je država članica odlučila primijeniti mogućnosti utvrđene člankom 17. stavkom 2. točkom (a) (**AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, MT, NL, PL, PT, RO, SI** i **SK**) i člankom 17. stavkom 2 točkom (c) (**AT, BE, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PT, RO, SE** i **SK**), dok ih je manji broj odlučio primijeniti mogućnosti utvrđene člankom 17. stavkom 2. točkom (b) (**CY, CZ, ES, HR, IT, LV, MT, PL, PT, RO** i **SI**).
- Člankom 17. stavkom 3. od država članica zahtijeva se da osiguraju da njihova nadležnost obuhvaća kaznena djela koja su počinjena uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije s mogućnošću pristupa s njihova područja, neovisno o tome nalaze li se same tehnologije na njihovu području. Posebne odredbe u zakonima u **CY, EL, MT** i **PL** slijede tekst Direktive i izravno se odnose na kaznena djela počinjena uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije, dok **AT, BE, BG, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, RO, SI, SK** i **UK** primjenjuju opću odredbu kojom se uspostavlja nadležnost za kaznena djela počinjena na njihovu državnom području.
- Člankom 17. stavkom 4. onemogućava se utvrđivanje uvjeta dvostruke kažnjivosti za progon kaznenih djela počinjenih izvan državnog područja dotične države članice ako je počinitelj državljanin dotične države. **BG, CZ, HU, IT, LV, MT, SK** i **UK (Engleska/Wales i Sjeverna Irska)** ne predviđaju uvjet dvostruke kažnjivosti pri utvrđivanju nadležnosti za neko kazneno djelo. Iako sadržavaju klauzulu o dvostrukoj kažnjivosti, u **AT, BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, LT, LU, NL** i **SE** predviđene su određene iznimke za sva kaznena djela navedena u članku 17. stavku 4.
- Prema članku 17. stavku 5. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da njihova nadležnost ne bude ovisna o uvjetu da kazneni progon može početi samo na temelju prijave žrtve kaznenog djela u mjestu gdje je počinjeno ili na temelju prijave države u kojoj je kazneno djelo počinjeno. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **LU** i **SI** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.2. Pomoć žrtvama i njihova zaštita (članci od 18. do 20.)

2.2.1. Opće odredbe o mjerama za pomoć i potporu djeci žrtvama te za njihovu zaštitu (članak 18.)

Člankom 18. utvrđuju se opće odredbe o mjerama pomoći i potpore djeci žrtvama i njihove zaštite:

- prema članku 18. stavku 1. djeci žrtvama osigurava se pomoć, potpora i zaštita, vodeći računa o najboljim interesima djeteta. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **BE, DE, LV** i **SI** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

- Člankom 18. stavkom 2. države članice obvezuju se da će poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da se djetetu osigura pomoć i potpora čim nadležna tijela opravdano posumnjaju da je protiv djeteta vjerojatno bilo počinjeno kazneno djelo. Otprilike polovina država članica donijela je mjere kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **AT, BE, BG, DE, EL, ES, FR, IT, LU, NL, PL, SI** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Člankom 18. stavkom 3. od država članica zahtijeva se da osiguraju da se sa žrtvom kaznenog djela, čija dob nije sa sigurnošću utvrđena i za koju se opravdano pretpostavlja da je dijete, postupa kao da je dijete te da joj se odmah omogućuje pomoć, potpora i zaštita. Izrazi koji se upotrebljavaju u zakonima u **BG, CY, EL i LT** kojima se prenosi ta odredba vrlo su slični izrazima u Direktivi, dok zakoni u **EE, ES, HR, LV, MT, PT, RO i UK (Engleska/Wales i Gibraltar)** sadržavaju opću pretpostavku maloljetnosti žrtve dok se ne dokaže suprotno. Iz podataka koje su dostavili **AT, BE, CZ, DE, FI, FR, HU, IE, IT, LU, PL, SE, SI, SK** i **UK (Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.2.2. *Pomoć i potpora žrtvama (članak 19.)*

Člankom 19. utvrđene su opće odredbe o mjerama pomoći, potpore i zaštite za djecu žrtve i njihove obitelji.

- Prema članku 19. stavku 1. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se žrtvama osigura pomoć i potpora prije kaznenog postupka, za vrijeme tog postupka i odgovarajuće vrijeme nakon zaključivanja toga postupka, a posebno kako bi osigurale zaštitu onoj djeci koja prijave slučajeve zlostavljanja unutar svoje obitelji. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **DE, HU, IE, IT, LV, PL, RO, SI** i **SK** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Člankom 19. stavkom 2. od država članica zahtijeva se da poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pomoć i potpora djetetu žrtvi nisu uvjetovani njegovom spremnošću na suradnju u kaznenoj istrazi, pri progonu ili sudskom postupku. U zakonima u **CY, EL, MT i UK (Engleska/Wales i Gibraltar)** upotrebljavaju se izrazi vrlo slični onima u Direktivi, dok je većina država članica (**AT, BE, BG, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, RO, SE, SK** i **UK (Sjeverna Irska i Škotska)**) donijela niz odredaba o pomoći i potpori. Iz podataka koje su dostavili **DE** i **SI** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 19. stavku 3. države članice moraju osigurati da se djeci žrtvama pruže pomoć i potpora nakon ocjene posebnih okolnosti svakog pojedinog slučaja djeteta žrtve, vodeći računa o stavovima, potrebama i interesima djeteta. Većina je država članica uvela mjere kojima se prenosi ta odredba.⁵ Iz podataka koje su dostavili **DE, EL, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SI** i **UK (Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 19. stavku 4. djeca žrtve seksualnih kaznenih djela smatraju se posebno osjetljivim žrtvama u skladu s Okvirnom odlukom 2001/220/PUP, koja je 2012.

⁵ Na primjer, ocjenjivanje može obuhvaćati procjenu situacije u kojoj se nalazi dijete žrtva na temelju informacija koje su pružili obitelj, dijete, škola, vrtić, rodbina ili ostale službe, zadovoljstva djeteta i ispunjenja njegovih potreba, roditeljske sposobnosti, društvenog okruženja djeteta i obitelji, djetetovih stavova i želja te djetetove dobi, zdravstvenog stanja, intelektualne zrelosti i kulturnog identiteta.

zamijenjena Direktivom o pravima žrtava.⁶ Većina država članica donijela je mjere kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **DE, EL, IE, IT, SI** i **UK (Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

Prepoznavanje djece kao posebno osjetljivih žrtava predviđa se posebnim mjerama pomoći i zaštite (osim za **UK (Gibraltar)**, koji je doslovno prenio odredbu). Ovim se mjerama osigurava da se djeci žrtvama omogući svjedočenje tako da ih se zaštiti od davanja iskaza pred javnim sudom i da ih ispituju isključivo osobe koje su stručno osposobljene u tu svrhu.

- Člankom 19. stavkom 5. od država članica zahtijeva se da osiguraju pomoć i potporu obitelji djeteta žrtve, kada je to primjereno i moguće, ako se obitelj nalazi na području država članica. **AT, BE, BG, CY, EE, FI, HR, IE, LT, MT, NL, PT, SK** i **UK** donijeli su mjere kojima se prenosi ta odredba, dok se iz podataka koje su dostavile ostale države članice ne mogu donijeti valjani zaključci.

2.2.3. Zaštita djece žrtava u kaznenim istragama i postupcima (članak 20.)

Člankom 20. utvrđuju se zahtjevi za države članice koji se odnose na zaštitu žrtava u kaznenim istragama i postupcima.

- Većina država članica (**BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FR, FI, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK** i **UK (Gibraltar)**) donijela je mjere kojima se osigurava da u kaznenim istragama i postupcima nadležna tijela imenuju posebnog predstavnika za dijete žrtvu, na temelju članka 20. stavka 1. Iz podataka koje su dostavili **AT, BE** i **UK (Sjeverna Irska, Škotska i Engleska/Wales)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 20. stavku 2. države članice moraju osigurati da djeca žrtve imaju pristup pravnom savjetovanju i pravnom zastupanju, koji moraju biti besplatni ako žrtva nema dovoljno financijskih sredstava. Većina država članica donijela je zakone kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **AT, CZ, DE, EE, IE, LT, PL, RO** i **UK (Engleska/Wales, Škotska i Sjeverna Irska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- U članku 20. stavku 3. opisan je niz zahtjeva koji se moraju uzeti u obzir pri provedbi istraga kaznenih djela koja uključuju djecu žrtve, osobito za vrijeme saslušanja. **EL, HR, LT, MT, PT, RO, SE** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Gibraltar)** donijeli su potrebne mjere kojima se prenosi članak 20. stavak 3., dok se iz podataka koje su dostavile ostale države članice ne mogu donijeti valjani zaključci.
- Većina država članica donijela je mjere kojima se osigurava da saslušanja djeteta žrtve ili djeteta svjedoka budu audiovizualno snimljena te da mogu biti upotrijebljena kao dokaz u sudskim postupcima, na temelju članka 20. stavka 4. Iz podataka koje su dostavili **AT, FI, IE, MT** i **PL** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Člankom 20. stavkom 5. od država članica zahtijeva se da donesu mjere kojima se osigurava da se može naložiti da se saslušanje održi bez prisutnosti javnosti ili bez prisutnosti djeteta. Većina je država članica prenijela taj članak, no iz podataka koje su dostavili **BE, FI, PL** i **UK (Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

---

⁶ Okvirna odluka Vijeća 2001/220/PUP od 15. ožujka 2001. o položaju žrtava u kaznenom postupku, zamijenjena Direktivom 2012/29/EU od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela.

- U skladu s člankom 20. stavkom 6. većina država članica poduzela je mjere da se zaštiti privatnost, identitet i slika djece žrtava te da se spriječi javna diseminacija bilo koje informacije koja bi mogla odvesti do njihove identifikacije. Iz podataka koje su dostavili **BE, DE, PL, PT** i **SI** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.3. Prevencija (članak 10. i članci od 21. do 25.)

2.3.1. Zabrana obavljanja određenih djelatnosti zbog osuda (članak 10.)

Članak 10. odnosi se na sprečavanje kaznenih djela protiv djece tako da se osobama koje su prethodno osuđivane zabrani obavljanje određenih djelatnosti.

- Člankom 10. stavkom 1. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurale da fizička osoba koja je osuđena zbog počinjenja seksualnog kaznenog djela nad djecom bude privremeno ili trajno spriječena u obavljanju barem onih profesionalnih djelatnosti koje uključuju izravan i redovit doticaj s djecom. Neke su se države članice (**BE, BG, EL, ES, LT, PT** i **RO**) odlučile za privremenu zabranu, dok su se **LU** i **SK** odlučile za trajnu zabranu. U **DE, FR, HR, HU, IE, MT** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** moguća je i trajna i privremena zabrana. S druge strane, iz zakonodavstva **CY, EE, FI, LV** i **NL** nije moguće zaključiti je li takva zabrana trajna ili privremena. U **SE** taj je članak prenesen tako da se za poslove koji uključuju doticaj s djecom provode temeljite provjere kandidata umjesto uvođenja posebnih odredbi o zabranama.

Iz podataka koje su dostavili **AT, CZ, IT, PL, SI** i **UK (Gibraltar)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

- Prema članku 10. stavku 2. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da poslodavci pri zapošljavanju osobe za obavljanje profesionalnih ili dobrovoljnih djelatnosti imaju pravo tražiti informacije o postojanju kaznenih osuda ili zabrana. Većina je država članica prenijela tu odredbu. Ti se podaci mogu prikupiti, na primjer, tako da se od kandidata zatraži da prijavi priloži izvadak iz kaznene evidencije (**BE, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SE, SK** i **UK**), registra osuđenika (**LT**), registra kažnjavanja (**LV**), potvrdu o nekažnjavanju (**DE**), izvadak iz policijske evidencije (**CY**), izvadak iz evidencije podataka o kaznenim osudama (**EE**) ili podatke iz automatizirane nacionalne evidencije o počiniteljima seksualnih ili nasilnih kaznenih djela (**FR**).
- Kada je riječ o članku 10. stavku 3., većina država članica prenijela je zahtjev za dostavljanje informacija o postojanju kaznenih osuda ili zabrana u skladu s postupcima koji su određeni u Okvirnoj odluci Vijeća 2009/315/PUP o razmjeni podataka iz kaznene evidencije.⁷ Međutim, čini se da nekoliko država članica još uvijek nije osiguralo dostavljanje informacija o prethodnim kaznenim osudama ako ih zatraže druge države članice. U nekim slučajevima slanje tih informacija ne predstavlja zakonsku obvezu (**BE, CZ, IE, LV, MT** i **SE**). U ostalim slučajevima primjenjuje se više od zahtjeva iz Direktive tako da određena osoba (državljanin države članice A) mora pristati na zahtjev države u kojoj se planira zaposliti ili dobrovoljno raditi (država članica B) da se izvadak iz kaznene evidencije te osobe dostavi iz države članice A u državu članicu B (**FI, LU** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)**).

⁷ Vidjeti bilješku br. 1.

2.3.2. Mjere protiv oglašavanja prilika za zlostavljanje i seksualnog turizma (članak 21.)

Člankom 21. omogućava se donošenje zaštitnih mjera i mjera zabrane u pogledu oglašavanja prilika za zlostavljanje djece i seksualnog turizma koji uključuje djecu.

- Članak 21. točka (a) odnosi se na sprečavanje/zabranu širenja materijala u kojem se oglašava prilika za počinjenje kaznenog djela nad djecom. **AT, BE, CY, EE, EL, IT, LV, MT** i **SK** donijeli su kaznenopravne mjere kojima se kažnjava oglašavanje navedeno u članku 21. točki (a), dok su **DE, FI, FR, LV, PL, PT** i **RO** prenijeli Direktivu uvođenjem kaznenog djela javnog poticanja.
- Članak 21. točka (b) odnosi se na sprečavanje/zabranu organiziranja putovanja u svrhu počinjenja kaznenog djela. Većina država članica donijela je razne mjere kojima se prenosi ta odredba. Na primjer, **AT, BG** i **FI** kriminaliziraju takvo ponašanje odredbama koje se primjenjuju na pomagače i poticatelje te praktičnim mjerama, dok se u **CZ, LT** i **SK** takvo ponašanje kažnjava isključivo odredbom koja se odnosi na sudionike, čak i ako osnovno kazneno djelo nije počinjeno. **CY, EL, IT** i **MT** donijeli su posebno kazneno djelo kojim se kažnjava organiziranje putovanja trećih osoba u svrhu počinjenja kaznenih djela nad djecom.

2.3.3. Preventivni interventni programi ili mjere (članak 22.)

Člankom 22. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurale da osobe koje se boje da bi mogle počiniti kazneno djelo imaju pristup učinkovitim interventnim programima ili mjerama namijenjenima ocjeni i sprečavanju rizika od počinjenja takvih kaznenih djela. **AT, BG, DE, FI, NL, SK** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** donijeli su mjere kojima se prenosi ta odredba, dok se iz podataka koje su dostavile ostale države članice ne mogu donijeti valjani zaključci.

2.3.4. Prevencija (članak 23.)

Člankom 23. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi spriječile seksualno zlostavljanje i seksualno iskorištavanje djece.

- Članak 23. stavak 1. odnosi se na mjere obrazovanja i osposobljavanja. **CY, EL, ES** i **LT** prenijeli su taj članak posebnim zakonskim odredbama, dok su **BG, CZ** i **PT** upotrijebili druge mjere, poput nacionalnih akcijskih planova/strategija. **NL, PL, RO, SE** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)** upotrijebili su opće zakonodavne mjere u kombinaciji s kampanjama i projektima.
- Članak 23. stavak 2. odnosi se na informativne kampanje i kampanje za podizanje svijesti, prema potrebi u suradnji s relevantnim organizacijama civilnog društva. Sve su države članice prenijele tu odredbu, primjerice uvođenjem obrazovnih programa (**AT, BE, CY, FR, LU, LV, MT, PT, SK** i **UK (Engleska/Wales i Sjeverna Irska)**).
- Članak 23. stavak 3. odnosi se na redovito osposobljavanje službenika koji bi u svojem radu mogli doći u doticaj s djecom žrtvama. Većina država članica donijela je mjere kojima se prenosi ta odredba. Iz podataka koje su dostavili **EL, HU, IE, IT** i **UK (Škotska)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.3.5. Dobrovoljni interventni programi ili mjere tijekom ili nakon kaznenog postupka (članak 24.)

Člankom 24. uređuje se provedba interventnih programa ili mjera tijekom trajanja kaznenog postupka ili nakon njega.

- Člankom 24. stavkom 1. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurale da učinkoviti interventni programi ili mjere budu dostupni u svakom trenutku tijekom kaznenog postupka, unutar zatvora ili izvan zatvora, radi sprečavanja ili smanjivanja rizika od ponavljanja kaznenog djela. Neke države članice donijele su mjere kojima se prenosi ta odredba, no iz podataka koje su dostavili **AT, CY, CZ, DE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, PL, PT, RO, SE, SI, SK** i **UK (Sjeverna Irska, Škotska i Gibraltar)** ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Člankom 24. stavkom 2. zahtijeva se da interventni programi ili mjere odgovaraju posebnim razvojnim potrebama djece koja počine seksualni delikt. Države članice prenijele su tu odredbu različitim sredstvima, kao što su zakoni (**BG, HR** i **RO**), kombinacija zakonodavnih i ostalih mjera (**HU, LT** i **MT**) ili ostale mjere (**FI, NL** i **UK (Engleska/Wales, Sjeverna Irska i Škotska)**).
- Člankom 24. stavkom 3. zahtijeva se da se pristup intervencijskim programima i mjerama omogući osobama koje podliježu kaznenim postupcima (članak 24. stavak 3. točka (a)) i osobama koje su osuđene za kazneno djelo (članak 24. stavak 3. točka (b)). **CY, EL, MT, NL, RO** i **UK** donijeli su mjere kojima se prenosi članak 24. stavak 3. točka (a), dok su **BG, CY, DE, EL, ES, FI, HR, IT, LT, MT, NL, RO** i **UK** donijeli mjere kojima se prenosi članak 24. stavak 3. točka (b). Iz podataka koje su dostavile ostale države članice ne mogu se donijeti valjani zaključci.
- Prema članku 24. stavku 4. države članice moraju osigurati da se za osobe kojima je omogućen pristup intervencijskim programima i mjerama pripremi ocjena opasnosti koju predstavljaju i ocjena mogućeg rizika od ponavljanja kaznenih djela u cilju utvrđivanja odgovarajućih interventnih programa ili mjera. **AT, EL, HR, LT, MT, RO** i **SE** donijeli su mjere kojima se prenosi ta odredba, dok se iz podataka koje su dostavile ostale države članice ne mogu donijeti valjani zaključci.
- Člankom 24. stavkom 5. od država članica zahtijeva se da poduzmu potrebne mjere kako bi osigurale da osobe kojima je omogućen pristup interventnim programima ili mjerama budu u cijelosti obaviještene o razlozima prijedloga (članak 24. stavak 5. točka (a)), pristanu na sudjelovanje u programima ili mjerama na temelju potpunog uvida u činjenice (članak 24. stavak 5. točka (b)) i mogu ih odbiti i, u slučaju osuđenih osoba, budu upoznate s mogućim posljedicama takvog odbijanja (članak 24. stavak 5. točka (c)). **AT, BG, CY, EE, FI, LT, MT** i **UK (Gibraltar)** donijeli su mjere kojima se prenose točke (a) i (b) članka 24. stavka 5., dok su **CY, EE, FI, FR, LT, MT** i **UK (Gibraltar)** donijeli mjere kojima se prenosi točka (c) članka 24. stavka 5. Iz podataka koje su dostavile ostale države članice ne mogu se donijeti valjani zaključci.

2.3.6. Mjere protiv internetskih stranica koje sadrže ili šire dječju pornografiju (članak 25.)

Vidjeti posebno, odvojeno izvješće o prenošenju tog članka.⁸

---

⁸ Vidjeti bilješku br. 3.

3. ZAKLJUČAK I SLJEDEĆI KORACI

Direktiva je sveobuhvatan zakonodavni okvir pomoću kojeg su države članice ostvarile značajan napredak izmjenom kaznenih zakona, kaznenih postupaka i područnog zakonodavstva, pojednostavnjenjem postupaka, uspostavom ili poboljšanjem sustava suradnje i poboljšanjem koordinacije nacionalnih subjekata. Komisija uvažava znatne napore koje su države članice uložile u prenošenje Direktive.

Međutim, još uvijek ima dosta prostora da se ostvari puni potencijal Direktive tako da države članice u potpunosti provedu sve njezine odredbe.

Dosadašnjom analizom pokazalo se da su glavni izazovi s kojima se suočavaju države članice povezani s preventivnim i interventnim programima za počinitelje kaznenih djela (članci 22., 23. i 24.), materijalnim kaznenim pravom (članci 3., 4. i 5.) te mjerama pomoći i potpore djeci žrtvama i mjerama njihove zaštite (članci 18., 19. i 20.).

Manji izazov predstavljaju odredbe koje se odnose na poticanje, pomaganje i podupiranje te pokušaj (članak 7.), seksualne aktivnosti uz uzajamni pristanak (članak 8.), privremeno oduzimanje i pljenidbu (članak 11.) te odgovornost pravnih osoba i sankcije pravnim osobama (članak 12. i članak 13.)

Uzimajući u obzir sveobuhvatnu narav Direktive, Komisija će se posvetiti osiguravanju da se prenošenje završi na razini cijelog EU-a i da odredbe budu pravilno primijenjene. Stoga Komisija u ovom trenutku ne planira predložiti izmjene Direktive ili dopunskog zakonodavstva. Umjesto toga usredotočit će se na to da djeca imaju koristi od sveukupne dodane vrijednosti Direktive njezinim potpunim prenošenjem i provedbom u državama članicama.

Komisija će nastaviti pružati potporu državama članicama kako bi osigurala zadovoljavajuću razinu prenošenja i provedbe. Ta podrška uključuje praćenje usklađenosti nacionalnih mjera s odgovarajućim odredbama Direktive. Komisija će, prema potrebi, upotrijebiti svoje provedbene ovlasti utvrđene Ugovorima pokretanjem postupaka zbog povrede. Podržat će i provedbu Direktive olakšavanjem razvoja i razmjene najboljih praksi u određenim područjima, poput preventivnih i intervencijskih programa za počinitelje kaznenih djela.